

El naixement de Goethe

“Però, aquesta era en definitiva la seua professió: ser Johann Wolfgang von Goethe, representant de la humanitat, i aconseguir que Napoleó, quan el visità en funcions de conquistador il·lustrat, com Alexandre a Diògenes, li diguera ‘Vous êtes un homme’, i es quedara tan descansat.”

El dia 28 d'agost del 1749, a migdia, el senyor alcalde de Frankfurt, Johann Wolfgang Textor, va tindre un nét. Goethe de cognom, i li va posar el seu mateix nom, Johann Wolfgang. Com que la llevadora que va assistir al part era notablement inepta, segons conta el nét, tan inepta que la criatura estigué a punt d'anar als llimbs de l'altre món sense passar per la glòria d'aquest, el senyor alcalde va restaurar a la ciutat els ensenyaments d'obstetrícia a fi que el cas no es tornara a repetir, i així el naixement del petit J. W. “degué ser ben profitós per a més d'un dels qui després han vingut al món”. El jove Goethe, l'adult Goethe i l'ancià Goethe, com és universalment conegut i admirat, dedicà tota la vida i tot l'esforç i el treball de la vida a la pròpia perfecció com a individu singular, persona humana –mig divina– declaradament suprema, i exemple màxim de l'espècie, de la societat i del temps. Ja se sap que això és una faena molt pesada, “una activitat incessant” (“*eine rastlose Tätigkeit*”, reconeix ell mateix), però aquesta era en definitiva la seua professió: ser Johann Wolfgang von Goethe, representant de la humanitat i aconseguir que Napoleó, quan el visità en funcions de conquistador il·lustrat, com Alexandre a Diògenes, li diguera “*Vous êtes un homme*”, i es quedara tan descansat. No sé si Goethe va contestar a l'emperador dels francesos alguna frase condigna, supose que sí, però segur que no li digué “Aparta, que em tapes el sol”, com Diògenes al macedoni. Diògenes no pensava que ell era el més alt producte (autoprodupte) de la humanitat: simplement vivia en una bóta, buscava l'home amb un gresol, i no el trobà. No coneixia Goethe.

La casa del fill de l'alcalde de Frankfurt és una residència civilitzada i comodíssima, amb una biblioteca selecta –encara hi és–, estufes de ceràmica a l'angle de cada sala panxudes i elegants, gravats italians, butaques confortables, i tot allò que cal per fer que un adolescent hi trobe benestar, cultura i seguretat en ell mateix, fonaments d'una educació profitosa. La “*moralischer Ausbildung*”, llavors, pot ser un exercici escassament traumàtic. Aquesta “formació moral” –entenen “moral” sobretot com a in-

tel·lectual, humana, total– ha estat, d'ençà de l'exemple de Goethe, una de les obsessions d'una bona part dels alemanys fills de la casa bona, o en qualsevol cas aspirants a la perfecció. Això ha produït un nivell molt apreciable dels estudis filosòfics, de la teologia dita liberal i d'altres ciències generalment definides com humanes. També ha donat resultats visibles en la producció literària, sovint en forma d'obres de molt feixuga lectura, i resultats molt més irregulars en el camp de la política. Ja se sap que aquesta formació germànica i perfecta és meitat romàntico-sentimental, meitat metafísico-racional, aproximadament, amb moviments pendulars freqüents i perillosos. I no citaré Karl Marx i Richard Wagner per no complicar les coses. En tot cas, Johann Wolfgang von Goethe no es considerava un esperit romàntic (llegiu si podeu *Les afinitats electives*), sinó rigorosament racional. Almenys de tant en tant (llegiu el *Faust*). I afirmava, recordant ara no sé quin savi, més o menys pre-hegel·lià, que “el món racional ha de ser considerat com un gran individu immortal, que incessantment obra el necessari (“*das Notwendige bewirkt*”), i així s'eleva fins a ser sobirà sobre el casual.”

Admirable coherència. El cas, però, és que llegint el principi de la seua autobiografia, que porta l'altíssim títol de *Poesia i Veritat*, hom troba l'explicació següent: “El 28 d'agost de 1749, al migdia, quan el rellotge donava les dotze, vaig venir al món a Frankfurt del Main. La constel·lació era afortunada: estava el sol en el signe de Virgo, que culminava aquell dia; Júpiter i Venus es miraven amorosament; Mercuri no era advers; Saturn i Mart es mostraven indiferents; només la Lluna, que de seguida va ser plena, exercia el poder d'un fulgur contrari, sobretot considerant que també s'havia iniciat la seua hora planetària. De manera, doncs, que s'oposava al meu naixement [d'ací el tema de la llevadora maldestra: nota meua, JFM], el qual no pogué arribar fins que va haver passat aquesta hora.” No està malament, per algú que posava l'esperit científic per damunt de tot, i que es considera paradigma de la il·lustració alemanya. I d'això, el dia que vostès llegiran aquest paper, farà exactament dos segles i mig i dos mesos. El 28 d'agost no me'n vaig recordar: era l'aniversari del meu propi casament.